

УДК 336.1:004

DOI: 10.60022/3(5)-72S

Агафшин Вадим Юрійович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
ОНП 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
кафедра фінансів імені Віктора Федосова
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, Україна

Agafoshyn Vadym

PhD student of ESP 072 'Finance, Banking, Insurance and the Stock Market'

Department of Finance named after Viktor Fedosov

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Ukraine

ORCID: 0009-0004-0931-429X

ЕВОЛЮЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ТА РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ

Анотація. У статті досліджено теоретичні засади функціонування державного фінансового господарства в умовах цифровізації економіки та розвитку електронної комерції. Обґрунтовано ієрархічний взаємозв'язок категорій «господарство → публічне господарство → публічні фінанси → державне фінансове господарство» та проаналізовано еволюцію їх трактування в межах класичної, кейнсіанської, інституційної та сучасної цифрової економічної теорії. Визначено вплив цифровізації, платформізації та e-commerce на механізми мобілізації державних доходів, податкове адміністрування й фінансове управління. Запропоновано авторське визначення державного фінансового господарства як інституційно організованої системи економічних відносин і механізмів управління фінансовими ресурсами держави. Систематизовано принципи його функціонування з урахуванням цифрово-трансформаційних викликів.

Ключові слова: державне фінансове господарство, публічні фінанси, публічне господарство, цифровізація, електронна комерція, інституційний підхід, принципи фінансового управління.

EVOLUTION OF PUBLIC FINANCIAL ECONOMY IN TERMS OF DIGITALISATION AND E-COMMERCE DEVELOPMENT

Abstract. The article examines the theoretical foundations and conceptual evolution of the public financial economy in the context of digitalisation and the rapid development of e-commerce. The study substantiates a hierarchical approach to understanding this category through the logical sequence "economy → public economy → public finances → public financial economy", which allows for a consistent disclosure of its institutional and functional characteristics. The evolution of scientific approaches to the interpretation of these categories is analysed within classical political economy, neoclassical welfare theory, Keynesian and post-Keynesian approaches, institutional economics, and contemporary digital economy concepts.

Particular attention is devoted to the transformational impact of digitalisation, platformisation, and e-commerce on public finance mechanisms. It is demonstrated that digital technologies fundamentally alter the nature of financial relations by expanding cross-border transactions, transforming tax administration, and increasing the role of digital platforms and data-driven governance in public finance management. The article highlights that traditional fiscal approaches, largely focused on territorially localised economic activity, are becoming insufficient in the context of the global digital economy and the growth of online commercial interactions.

Based on a critical analysis of existing theoretical approaches, the author proposes an original definition of the public financial economy as an institutionally organised subsystem of the public economy that encompasses economic relations, financial mechanisms, managerial instruments, and institutional structures aimed at the formation, distribution, and utilisation of public financial resources for the reproduction of public goods and the implementation of state functions. Furthermore, the study systematises the principles governing the functioning of the public financial economy by distinguishing economic, institutional, organisational-

managerial, social, and digital-transformational principles. It is concluded that the development of e-commerce and digital governance requires the adaptation of traditional public finance theory to the networked and transnational nature of contemporary economic processes.

Keywords: *public financial economy, public finances, public economy, digitalisation, e-commerce, institutional approach, principles of financial governance.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації економічних систем, зумовлених процесами глобалізації та цифровізації, особливої актуальності набуває переосмислення теоретичних засад функціонування державного фінансового господарства. Зростання ролі електронної комерції, цифрових платформ і нових форм економічної взаємодії обумовлює необхідність уточнення змісту базових економічних категорій, пов'язаних із функціонуванням публічного сектору та фінансовою діяльністю держави. Як зазначають С. Гупта та ін., цифровізація докорінно реформує інформаційне ядро податкової та бюджетної політики — від збору даних у реальному часі до запровадження принципово нових форм виплат і субсидій [1]. Водночас сучасне дослідження ОЕСР щодо e-commerce [2] фіксує суттєву еволюцію самого поняття електронної комерції, що безпосередньо впливає на підходи до оподаткування і фінансового управління в публічному секторі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на значний науковий доробок у сфері публічних фінансів, у сучасній економічній літературі відсутній єдиний підхід до визначення сутності державного фінансового господарства. Більшість існуючих трактувань сформовані в межах класичних та неокласичних теорій і орієнтовані переважно на бюджетно-податкові аспекти, що обмежує їх застосовність в умовах цифрової економіки. Українська фінансова наукова школа (В. Федосов [3;4], В. Опарін [5;6], І. Луніна [7], І. Лютий [8], Т. Єфименко [9], А. Крисоватий [4], П. Юхименко [6]) зробила вагомий внесок у розвиток теорії публічних фінансів, проте сучасні виклики, пов'язані з цифровізацією та електронною комерцією, потребують подальшого теоретичного узагальнення. Вітчизняні дослідники, зокрема, С. Криниця [10] та Г. Матвієнко [11], Котіна Г., Степура М. [12] підтверджують, що трансформація публічних фінансів в умовах цифровізації є нагальною проблемою і для вітчизняної фінансової науки.

Мета статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування сутності та засад існування державного фінансового господарства на основі узагальнення наукових підходів різних економічних шкіл та формулювання авторського визначення з урахуванням сучасних умов розвитку електронної комерції і цифрової економіки. Для досягнення мети вирішуються такі завдання: систематизація підходів до трактування базових категорій; обґрунтування їхнього ієрархічного зв'язку; розкриття трансформаційного впливу цифровізації та е-комерції; формулювання системи принципів функціонування державного фінансового господарства.

Виклад основного матеріалу. Методологічно доцільним є дослідження державного фінансового господарства через логічний ланцюг «господарство → публічне господарство → публічні фінанси → державне фінансове господарство», що забезпечує послідовне розкриття його сутності та виявлення функціональних й інституційних характеристик.

У класичній політичній економії господарство розглядалося як цілісна система виробництва, розподілу, обміну та споживання благ, що відображає взаємозв'язок між працею, капіталом і землею [13;14]. Воно розумілося не лише як сукупність економічних процесів, а як система соціально-економічних відносин, що формують структуру суспільства. Перехід до неокласичної теорії супроводжувався зміщенням акцентів: господарство почало розглядатися переважно як сукупність ринкових процесів за умов раціональної поведінки агентів [15].

Критика неокласичної моделі з боку посткейнсіанської та інституційної теорії сприяла поверненню до широкого розуміння господарства як динамічної системи, що залежить від державної політики та соціальних інститутів [16]. Р. Коас [17] і Д. Норт [18] довели, що правила гри для економічних агентів визначає насамперед інституційне середовище. На сучасному етапі господарство трактується як цифрово-трансформована система, в якій ключову роль відіграють платформи, дані та електронна комерція [19; 20; 21; 22]. Це принципово змінює природу господарських відносин: транзакції стають транскордонними, а традиційні механізми державного регулювання — недостатніми для охоплення нових форм економічної активності. Для систематизації еволюції підходів до трактування категорії «господарство» в економічній теорії доцільно узагальнити основні наукові підходи та їх ключові характеристики у таблиці 1.

Таблиця 1

Еволюція трактування категорії «господарство» в економічній теорії (вибрані підходи)

Наукова школа / підхід	Сутність трактування	Ключові ознаки	Представники
Класична політична економія	Господарство як система виробництва, розподілу та обміну матеріальних благ у масштабах суспільства	Ринкові відносини, праця, вартість	А. Сміт, Д. Рікардо
Інституційна економіка	Господарство як система, вбудована в інституційне середовище (право, норми, держава)	Інститути, правила, транзакційні витрати	Р. Коас, Д. Норт
Цифрова економіка	Господарство як цифрово-трансформована система економічної діяльності	Цифровізація, платформи, дані, e-commerce	С. Гупта, С. Онеома, М. Пагано, С. Реддік, С. Альтундаг
Українська школа	Господарство як система економічних відносин у межах національної економіки та публічного сектору	Системність, державне регулювання, розвиток	І. Луніна, І. Лютий, В. Опарін, В. Федосов, Т. Єфименко

Джерело: складено автором

Таким чином, еволюція трактування категорії «господарство» свідчить про поступовий перехід від суто виробничо-ринкового розуміння до комплексного інституційно-цифрового підходу.

Подальша конкретизація категорій приводить до поняття «публічне господарство». У класичному розумінні публічні фінанси визначаються як сфера, що охоплює економічну діяльність уряду в цілому [25]. Категорія «публічне господарство» є концептуально ширшою порівняно з «публічним сектором економіки», оскільки охоплює не лише сукупність державних фінансів, а й систему організації суспільного відтворення публічних благ, інституцій та управлінських процесів.

Посткейнсіанська теорія розглядає публічне господарство як активну складову економічної системи, що формує умови для стабільного розвитку, зайнятості та соціальної рівноваги [18]. В умовах цифрової трансформації публічне господарство дедалі більше інтегрується у глобальні економічні процеси. Розвиток електронної комерції зумовлює появу нових фіскальних викликів — оподаткування цифрових послуг, транскордонних онлайн-транзакцій, діяльності платформних компаній. Світові експерти С. Гупта та ін. наголошують, що цифровізація відкриває нові можливості для ефективнішого управління публічними фінансами, але водночас породжує ризики у сфері кібербезпеки та нерівності доступу [1]. Електронна комерція є наріжним каменем сучасної цифрової економіки, яка трансформує взаємодію людей, бізнесу та урядів у комерційних транзакціях — що вимагає від держави адаптації як регуляторних, так і фінансових механізмів.

Центральне місце у структурі публічного господарства посідають публічні фінанси. Класичне обґрунтування систематизоване у межах функціонального підходу Р. Масгрейва, який виокремив три базові функції: алокаційну, розподільчу та стабілізаційну [25]. Теорія суспільних благ підкреслює, що ринок не здатний ефективно забезпечувати блага, які характеризуються неконкурентністю та невиключністю, що створює підстави для державного втручання. Теорія суспільного вибору підкреслює, що фінансові рішення держави залежать не лише від економічної доцільності, але й від політичних стимулів та інтересів різних груп [27]. З метою узагальнення наукових підходів до визначення сутності публічних фінансів систематизуємо основні концепції та їх змістовні акценти у таблиці 2.

Таблиця 2

Систематизація підходів до визначення категорії «публічні фінанси»

Наукова школа / підхід	Сутність трактування «публічних фінансів»	Ключові акценти	Представники
Класична / неокласика	Система формування, розподілу та використання державних фінансових ресурсів для забезпечення публічних благ	Ефективність, ринкові провали, добробут	Р. Масгрейв; Дж. Стігліц
Кейнсіанська та посткейнсіанська школа	Інструмент державного макроекономічного регулювання через бюджет і податкову політику	Стабілізація, зайнятість, економічне зростання	Е. Стокхаммер
Інституційна економіка	Інституційно зумовлена система управління фінансовими потоками держави	Інститути, транзакційні витрати, правила	Р. Коас, Д. Норт

Продовження таблиці 2

Українська фінансова школа	Система фінансових відносин щодо формування і використання державних та місцевих ресурсів	Бюджетна система, фінансова політика, розвиток	В. Федосов; І. Лютий; А. Крисоватий; І. Луніна; В. Опарін, Т. Єфименко
Сучасні цифрові підходи	Цифрово інтегрована система управління публічними ресурсами в умовах глобалізації	Цифровізація, електронна комерція, відкриті дані	С. Гупта, С. Онеома, М. Пагано, С. Реддік, С. Альтундаг та ін.

Джерело: складено автором

Отже, сучасні підходи до трактування публічних фінансів демонструють їх трансформацію від інструмента перерозподілу ресурсів до багаторівневої системи управління суспільним розвитком в умовах цифрової економіки.

Публічні фінанси є відносно абстрактною дефініцією, що відображає фінансові відносини у загальному вигляді. Для конкретизації механізмів їх функціонування у межах держави доцільним є використання терміну «державне фінансове господарство», яке виступає ядром публічних фінансів і водночас конкретною формою їх реалізації. Воно включає не лише фінансові потоки, а й управлінські механізми, процедури, інструменти та інститути, через які реалізується фінансова політика.

Традиційно державне фінансове господарство визначається як система формування та використання державних фінансових ресурсів, що включає бюджет, податки та державний кредит. Вітчизняні дослідники розширюють це трактування. Зокрема, науковець В. Опарін визначає його як систему економічних відносин щодо формування та використання грошових фондів держави [5], відомий представник вітчизняної фінансової науки В. Федосов [3;4] підкреслював роль у мультирівневому бюджетному механізмі. Класичним підґрунтям теорії є трисдина функція держави, запропонована Р. Масгрейвом: алокаційна, розподільча та стабілізаційна. Теорія суспільного вибору підкреслює вплив інтересів і поведінки політичних акторів на бюджетні рішення [27].

В умовах цифровізації державне фінансове господарство зазнає суттєвих трансформацій. Зростає роль цифрових технологій у бюджетному процесі, податковому адмініструванні та фінансовому контролі [1]. Електронна комерція формує нові виклики для мобілізації державних доходів: традиційні механізми оподаткування розраховані на фізично локалізовану діяльність, тоді як електронна комерція є транскордонною за своєю природою [19]. Зокрема, С. Онеома систематизує нові тренди та виклики публічних фінансів у цифровій економіці, зокрема е-урядування, цифрове фіскальне адміністрування та трансформацію публічного боргу [20]. А дослідницька група С. Гупта [1] наводить конкретні приклади: у Кенії громадяни сплачують податки через мобільні телефони, в Індії субсидії надходять безпосередньо на банківські рахунки, прив'язані до біометричних ідентифікаторів. Тим часом, С. Криниця [10] робить спробу систематизації концептуальних підходів до цифрової трансформації публічних фінансів в українській науковій традиції, виокремлюючи три групи напрямів – технологічний, організаційний та соціальний.

Вітчизняна практика також демонструє помітний поступ у цифровізації публічних фінансів. Зокрема, впровадження системи електронного адміністрування ПДВ (СЕА ПДВ) дозволило суттєво скоротити обсяги ухилення від сплати цього податку та збільшити надходження до бюджету: за даними ДПС України, частка ПДВ у доходах Державного бюджету України у 2022–2024 роках стабільно перевищувала 30%. Система Prozorro забезпечила цифровізацію публічних закупівель і підвищила прозорість використання бюджетних коштів. Платформа Дія інтегрувала понад 100 державних послуг у єдиний цифровий простір, що безпосередньо впливає на спрощення взаємодії бізнесу та громадян з фіскальними органами. Розвиток електронної комерції в Україні, попри воєнний стан, характеризується стійким зростанням: за оцінками НБУ та Української асоціації FinTech, обсяг безготівкових платежів суттєво зріс, що розширює базу для фіскального адміністрування. Отже, українська практика підтверджує загальносвітову тенденцію: цифровізація публічних фінансів є не лише інструментом підвищення ефективності, а й чинником збільшення бюджетних надходжень [10; 11; 12].

Важливим виміром трансформації є вплив електронної комерції на доходи публічного сектору та фіскальну поведінку платників податків. С. Реддік у своєму піонерському дослідженні показав, що розвиток електронної комерції у публічному секторі залежить передусім від управлінської спроможності в галузі інформаційних технологій, а не лише від рівня добробуту регіону, — що має важливі наслідки для розробки фінансової стратегії держави [22]. М. Пагано на прикладі США доводить, що федералізм і електронна комерція формують складну інституційну конфігурацію, яка вимагає узгодженої фіскальної стратегії між рівнями публічного господарства [21]. Результати іншого дослідження підтверджують, що широке застосування електронної комерції позитивно корелює з податковою мотивацією, що відкриває нові можливості для вдосконалення фінансових механізмів держави [23].

Критичний аналіз існуючих поглядів дозволяє виокремити обмеження традиційних підходів. По-перше, домінує редукціоністське трактування, за якого державне фінансове господарство ототожнюється з бюджетною системою. По-друге, більшість визначень мають статичний характер. По-третє, традиційні підходи не відображають транснаціональний характер фінансових потоків, особливо актуальний в умовах розвитку електронної комерції.

З урахуванням вищевикладеного, державне фінансове господарство доцільно трактувати як підсистему публічного господарства, що являє собою інституційно організовану сукупність економічних відносин і механізмів формування, розподілу та використання фінансових ресурсів держави, спрямованих на забезпечення відтворення публічних благ і виконання функцій держави в умовах цифрової трансформації економіки.

Наукова новизна запропонованого визначення полягає у трьох ключових аспектах. По-перше, на відміну від традиційних трактувань (В. Опарін, В. Федосов), які зосереджуються переважно на бюджетно-фіскальних механізмах, авторське визначення явно включає управлінські інструменти та інституційні структури як рівноправні елементи системи. По-друге, визначення відображає динамічний, а не статичний характер категорії — через акцент на умовах цифрової трансформації, що робить його актуальним для аналізу сучасних фінансових процесів. По-третє, запропоноване трактування поєднує у собі інституційний та функціональний виміри, що дозволяє застосовувати його як теоретичну основу для дослідження впливу електронної комерції та цифрових платформ на механізми мобілізації публічних ресурсів. У практичному вимірі запропонована концепція може слугувати методологічним підґрунтям для модернізації нормативно-правової бази публічного фінансового управління в Україні та для порівняльних міжнародних досліджень цифровізації публічних фінансів.

Функціонування державного фінансового господарства ґрунтується на системі взаємопов'язаних принципів (табл. 3). Передусім основу становлять економічні принципи: алокаційна ефективність, розподільча справедливість і макроекономічна стабілізація. Інституційні принципи характеризують організаційні основи: законність, інституційна визначеність, єдність фінансової системи та самостійність бюджетів. Організаційно-управлінські принципи — плановість, збалансованість, результативність — забезпечують раціональність фінансових рішень. Соціальні принципи передбачають прозорість та підзвітність як необхідні умови довіри до державних фінансів. Особливу групу у сучасних умовах становлять цифрово-трансформаційні принципи: цифровізація фінансових процесів, технологічна адаптивність і глобальна узгодженість. Систему принципів функціонування державного фінансового господарства, сформовану під впливом сучасних економічних та цифрово-трансформаційних процесів, узагальнено у таблиці 3.

Таблиця 3

Систематизація принципів державного фінансового господарства

Група принципів	Принцип	Сутнісна характеристика
1. Економічні	Алокаційної ефективності	Оптимальний розподіл ресурсів для виробництва публічних благ
	Розподільчої справедливості	Перерозподіл доходів і забезпечення соціальної рівноваги
2. Інституційні	Законності та інституційної визначеності	Функціонування фінансів у межах правових норм; чіткий розподіл повноважень
3. Організаційно-управлінські	Ефективності та результативності	Максимізація результату при обмежених ресурсах
4. Соціальні	Прозорості та підзвітності	Відкритість бюджетного процесу, відповідальність перед суспільством
5. Цифрово-трансформаційні	Цифровізації та технологічної адаптивності	Впровадження е-урядування; реакція на цифрову економіку та електронну комерцію

Джерело: складено автором на основі [3;10;16;22-28]

Узагальнення принципів державного фінансового господарства дає підстави стверджувати, що його ефективне функціонування в умовах цифровізації потребує поєднання економічної результативності, інституційної стійкості та технологічної адаптивності.

Висновки. За результатами проведеного теоретико-методологічного аналізу встановлено, що державне фінансове господарство є складною інституційно організованою підсистемою публічного господарства, функціонування якої забезпечує реалізацію фінансової політики держави у процесі формування, розподілу та використання фінансових ресурсів з метою відтворення публічних благ. Обґрунтовано логічну послідовність категорій «господарство → публічне господарство → публічні фінанси → державне фінансове господарство». Еволюція наукових підходів — від класичної теорії добробуту до сучасних інституційних і посткейнсіанських концепцій — зумовила розширення змісту

державного фінансового господарства від фіскально-адміністративної системи до комплексного інструменту забезпечення макроекономічної стабільності та соціальної справедливості.

В умовах цифровізації та розвитку електронної комерції відбувається трансформація механізмів мобілізації доходів, розширення інструментів фінансового управління та посилення ролі цифрових технологій у реалізації фінансової політики. Це зумовлює необхідність доповнення традиційних принципів функціонування державного фінансового господарства групою цифрово-трансформаційних принципів і адаптації теоретичних підходів до мережевого і транскордонного характеру сучасної цифрової економіки, що підтверджується як міжнародними дослідженнями, так і вітчизняними науковцями.

Література

1. Gupta, S., Keen, M., Shah, A., & Verdier, G. (2018). Digital revolutions in public finance. *Finance & Development*, 55(1), 12–16. <https://www.imf.org/-/media/files/publications/fandd/article/2018/march/gupta.pdf>
2. OECD. (2025). The 2025 OECD definition of e-commerce and guidelines for interpretation. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/2254f1de-en>
3. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. (2010). *Теорія фінансів: Підручник* / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учбової літератури, 576 с.
4. Держава. Фіск. Великий бізнес: монографія / за заг. ред. В. М. Федосова, В. І. Крисоватого, В. М. Опаріна; під наук. керівництвом В. М. Федосова. Київ: КНЕУ, 2025. 749 с. ISBN 978-966-926-525-8.
5. Опарін В. М. *Фінанси (Загальна теорія): Навч. посібник*. 4-те вид., без змін. К.: КНЕУ, 2007. 240 с. ISBN 966-574-285-X.
6. Федосов В., Опарін В., Юхименко П. (2017). Публічні фінанси: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація. *Фінанси України*, № 2. С. 110–125.
7. Луніна І. О. (2006). *Державні фінанси та реформування міжбюджетних відносин*. К.: Наукова думка.
8. *Фінанси: підручник* / Лютий І. О. та ін.; за ред. І. О. Лютого. Київ: Ліра-К, 2017.
9. Єфименко Т. І. (2017). Фіскальний простір і стабілізація державних фінансів. *Фінанси України*. № 9. С. 7–28. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2017_9_3
10. Криниця С. О. (2024). Поняття та сутність цифрової трансформації у публічних фінансах. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, (3–4), 63–70. <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-3-4-316-317-63-70>
11. Матвієнко Г. А. (2021). Цифрова трансформація державних фінансів в Україні. *Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова*, 26(1), 135–141. <https://doi.org/10.32782/2304-0920/1-86-21>
12. Kotina H., Stepura M., & Kondro P. (2022). How does active digital transformation affect the efficiency of governance and the sustainability of public finance? The Ukrainian case. *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 8, issue 1, p. 75–82. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-1-75-82>
13. Bortis H. (2003). Keynes and the classics: Notes on the monetary theory of production. In L.-P. Rochon & S. Rossi (Eds.), *Modern theories of money* (pp. 411–474). Edward Elgar.
14. Zafirovski M. (2008). Classical and neoclassical conceptions of rationality. *Journal of Socio-Economics*, 37, 789–820. <https://doi.org/10.1016/j.socsec.2006.12.053>
15. Marshall A. (1890). *Principles of economics*. Macmillan.
16. Stockhammer E. (2021). Post-Keynesian economics and the macroeconomics of public finance. *Cambridge Journal of Economics*, 45(1), 119–137.
17. Coase R. H. (1984). The new institutional economics. *Journal of Institutional and Theoretical Economics*, 140(1), 229–231.
18. North D. C. (1990). *Institutions, institutional change and economic performance*. Cambridge University Press.
19. Olexová C., & Fritzen R. (2025). Digital taxation in the EU: Fair competition and fiscal perspectives in the age of e-commerce. In *Public Finance, Taxation and Financial Regulation in Times of Multi-crisis* (pp. 326–340). Pavol Jozef Šafárik University.
20. Onyeoma S. (2024). Public finance in a digital economy. In I. Miciuła (Ed.), *Financial literacy in today's global market*. IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.1003127>
21. Pagano M. A. (2016). Federalism, e-commerce and public finance in the USA. In F. Boccia & R. Leonardi (Eds.), *The challenge of the digital economy* (pp. 67–86). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-43690-6_5
22. Reddick C. G. (2004). Public-sector e-commerce and state financial management: Capacity versus wealth. *Social Science Computer Review*, 22(3), 293–306. <https://doi.org/10.1177/0894439304263636>

23. Altundağ S. (2025). Digital economy and tax compliance: Exploring the relationship between e-commerce adoption and tax payment motivation in Diyarbakır. *Journal of Economics, Finance and Accounting*, 12(1), 71–81. <https://doi.org/10.17261/Pressacademia.2025.1979>
24. Medema S. G. (2022). The Samuelson–Musgrave exchange on merit goods. *Journal of the History of Economic Thought*, 44(1), 19–43.
25. Desmarais-Tremblay M. (2017). On the definition of public goods: Assessing Richard Musgrave's contribution. *Cambridge Journal of Economics*, 41(5), 1509–1527. <https://doi.org/10.1093/cje/bew065>
26. Desmarais-Tremblay M. (2021). The normative origins of public economics: Stabilization, distribution, and merit wants. *History of Political Economy*, 53(3), 427–452.
27. Giuranno M. G., & Mosca M. (2018). Political realism and models of the state: Antonio de Viti de Marco and the origins of public choice. *Public Choice*, 175(3/4), 325–345. <https://www.jstor.org/stable/48719901>
28. Stiglitz J. E., & Rosengard J. K. (2015). *Economics of the public sector* (4th ed.). W. W. Norton & Company.

References

1. Gupta, S., Keen, M., Shah, A., & Verdier, G. (2018). Digital revolutions in public finance. *Finance & Development*, 55(1), 12–16. <https://www.imf.org/-/media/files/publications/fandd/article/2018/march/gupta.pdf>
2. OECD. (2025). The 2025 OECD definition of e-commerce and guidelines for interpretation. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/2254f1de-en>
3. Yukhymenko, P. I., Fedosov, V. M., Lazebnyk, L. L., ta in. (2010). *Teoriia finansiv* [Theory of finance] (V. M. Fedosov & S. I. Yurii, Eds.). *Tsentr uchbovoi literatury* [in Ukrainian].
4. Derzhava. *Fysk. Velykyi biznes. State. Fisc. Large business.* (2025). V. M. Fedosov, V. I. Krysovatyi, & V. M. Oparin (Eds.). KNEU [in Ukrainian].
5. Oparin, V. M. (2007). *Finansy (Zahalna teoriia)* [Finance (General theory)] (4th ed.). KNEU [in Ukrainian].
6. Fedosov, V., Oparin, V., Yukhymenko, P. (2017). *Publichni finansy: heneza, teoretychni kolizii ta praktychna kontseptualizatsiia* [Public finances: genesis, theoretical collisions and practical conceptualisation]. *Finansy Ukrainy*, No. 2, pp. 110–125.
7. Lunina, I. O. (2006). *Derzhavni finansy ta reformuvannia mizhbiudzhetykh vidnosyn* [State finances and reform of interbudgetary relations]. *Naukova dumka* [in Ukrainian].
8. *Finansy* [Finance] (2017). I. O. Liutyi et al. (Eds.). Vydavnytstvo Lira-K [in Ukrainian].
9. Yefymenko, T. I. (2017). *Fiskalni prostir i stabilizatsiia derzhavnykh finansiv* [Fiscal space and stabilisation of public finances]. *Finansy Ukrainy*, No. 9, pp. 7–28. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2017_9_3
10. Krynytsia, S. O. (2024). *Poniattia ta sutnist tsyfrovoy transformatsii u publichnykh finansakh* [The concept and essence of digital transformation in public finances]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, (3–4), 63–70. <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2024-3-4-316-317-63-70>
11. Matviienko, H. A. (2021). *Tsyfrova transformatsiia derzhavnykh finansiv v Ukraini* [Digital transformation of public finances in Ukraine]. *Visnyk ONU imeni I. I. Mechnykova*, 26(1), 135–141. <https://doi.org/10.32782/2304-0920/1-86-21>
12. Kotina, H., Stepura, M., & Kondro, P. (2022). How does active digital transformation affect the efficiency of governance and the sustainability of public finance? The Ukrainian case. *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 8, issue 1, pp. 75–82. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-1-75-82>
13. Bortis, H. (2003). Keynes and the classics: Notes on the monetary theory of production. In L.-P. Rochon & S. Rossi (Eds.), *Modern theories of money* (pp. 411–474). Edward Elgar.
14. Zafirovski, M. (2008). Classical and neoclassical conceptions of rationality. *Journal of Socio-Economics*, 37, 789–820.
15. Marshall, A. (1890). *Principles of economics*. Macmillan.
16. Stockhammer, E. (2021). Post-Keynesian economics and the macroeconomics of public finance. *Cambridge Journal of Economics*, 45(1), 119–137.
17. Coase, R. H. (1984). The new institutional economics. *Journal of Institutional and Theoretical Economics*, 140(1), 229–231.
18. North, D. C. (1990). *Institutions, institutional change and economic performance*. Cambridge University Press.
19. Olexová, C., & Fritzen, R. (2025). Digital taxation in the EU: Fair competition and fiscal perspectives in the age of e-commerce. Pavol Jozef Šafárik University.
20. Onyeoma, S. (2024). Public finance in a digital economy. In I. Miciuła (Ed.), *Financial literacy in*

today's global market. IntechOpen. <https://doi.org/10.5772/intechopen.1003127>

21. Pagano, M. A. (2016). Federalism, e-commerce and public finance in the USA. In F. Boccia & R. Leonardi (Eds.), *The challenge of the digital economy* (pp. 67–86). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-43690-6_5

22. Reddick, C. G. (2004). Public-sector e-commerce and state financial management: Capacity versus wealth. *Social Science Computer Review*, 22(3), 293–306. <https://doi.org/10.1177/0894439304263636>

23. Altundağ, S. (2025). Digital economy and tax compliance. *Journal of Economics, Finance and Accounting*, 12(1), 71–81. <https://doi.org/10.17261/Pressacademia.2025.1979>

24. Medema, S. G. (2022). The Samuelson–Musgrave exchange on merit goods. *Journal of the History of Economic Thought*, 44(1), 19–43.

25. Desmarais-Tremblay, M. (2017). On the definition of public goods. *Cambridge Journal of Economics*, 41(5), 1509–1527.

26. Desmarais-Tremblay, M. (2021). The normative origins of public economics. *History of Political Economy*, 53(3), 427–452.

27. Giuranno, M. G., & Mosca, M. (2018). Political realism and models of the state. *Public Choice*, 175(3/4), 325–345.

28. Stiglitz, J. E., & Rosengard, J. K. (2015). *Economics of the public sector* (4th ed.). W. W. Norton & Company.

Отримано: 12.04.2026

Прийнято до публікації: 13.05.2026

Опубліковано: 15.05.2026